

Подгурська Т.А.

старший викладач кафедри української мови та літератури

ДВНЗ „Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана”

Аналітичні терміни галузі соціального підприємництва

Соціальне підприємство— це бізнес, метою якого є вирішення соціальних проблем. Його діяльність використовується в освіті, охороні навколишнього середовища, боротьбі з бідністю, захисті прав людини та ін. Головне завдання соціального підприємництва – приносити користь суспільству. Основна діяльність соціальних підприємств направлена надопомогу в подоланні соціальної ізоляції, знаходження нових шляхів для реформування державних соціальних послуг, залучення громадян до участі у соціальних ініціативах, ефективне використання ресурсів окремих регіонів у вирішенні соціальних проблем тощо.

Мовний аспект соціального підприємництва, його мовна реалізація у ситуаціях, пов'язаних з бізнесом та соціальною діяльністю, досліджувалися мало. У статті ми проаналізуємо номінативні процеси в соціальній термінології, де спостерігається стійка тенденція до зростання синтаксичної деривації. Цей спосіб термінотворення дуже продуктивний на сучасному етапі розвитку української терміносистеми, оскільки аналітичні терміни здатні з найбільшою повнотою відобразити необхідні диференційні риси іменованого поняття. Л. Гаращенко зазначає, що „терміни-словосполучення виявляють більшу здатність до конкретизації значень завдяки їхній можливості надавати уточнювальні галузеві характеристики загальноживим словам” [1, с. 224].

Аналітичні терміни галузі соціального підприємництва умовно можна поділити на дво-, три- і багатокomпонентні. За частиномовною характеристикою можна виділити чимало моделей термінологічних словосполучень. Кілька з них розглянемо у нашому дослідженні.

1. Іменник + Іменник (родовий відмінок, далі – Р.в.): *сфера обслуговування* – сукупність галузей народного господарства, продукт яких (предмети споживання) виступає у вигляді певної доцільної діяльності – послуг; *споживчий кошук* - споживчий бюджет; загальна сума витрат і їх конкретний розподіл на забезпечення середньостатистичного споживання людини (сім'ї) в певний період, сукупність товарів і послуг, що забезпечують задоволення самих необхідних потреб людини; *телефон довіри* - служба екстреної психологічної і емоційної підтримки по телефону.

2. Іменник + Прикметник. В цій лексико-семантичній групі дуже активно використовується прикметник *соціальний*: *дія соціальна* - усвідомлена дія людини, звичайно викликана його потребами, яка пов'язана з діями іншої людини або інших людей, зорієнтована на їх поведінку, впливає на них і, в свою чергу, випробовує вплив поведінки інших; *ідеал соціальний* - зразок, досконалість в чому-небудь, вища мета, що визначає прагнення і поведінку людини, групи, класу; *цінності соціальні* - 1) в широкому значенні - значимість явищ і предметів реальної дійсності з точки зору їх відповідності або невідповідності потребам суспільства, соціальних груп і особистості; 2) у вузькому значенні - етичні і естетичні вимоги, вироблені людською культурою, що є продуктами суспільної свідомості; *установка соціальна* - ціннісне відношення суб'єкта до соціального об'єкта, виражене в готовності позитивної або негативної реакції на нього.

3. Прикметник + Іменник + Іменник (Р.в.): *здоровий образ життя* - спосіб життєдіяльності, який передбачає дотримання режиму труда і відпочинку, збалансоване харчування, відмову від шкідливих звичок, дотримання гігієнічних вимог, здійснення профілактичних заходів, своєчасне звернення до лікарів у разі хвороби тощо; *суспільні фонди споживання* - кошти, отримані установами від держави на розвиток безкоштовної освіти, виплату стипендій, пенсій, допомог, оплати щорічних відпусток, утримання дошкільних установ тощо.

4. Іменник + Іменник (Р.в.) + Іменник (Р.в.): *форми організації навчання* - загальні та спеціальні. Загальні: індивідуальне, парне, групове, колективне навчання; спеціальні: урок, семінар, факультатив, гурток, лабораторні заняття, навчальна конференція і под.

5. Іменник + Прикметник + Іменник (Р.в.): *асоціація соціальних працівників* - об'єднання фахівців в області соціальної роботи.

6. Прикметник + Іменник (Р.в.) + Іменник (Р.в.) + Іменник (Р.в.): *Всесвітня декларація прав людини* - прийнята і проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року як завдання, до виконання якого повинні прагнути всі народи, всі держави і громадські організації, віддаючи пріоритет заохоченню і розвитку поваги до прав людини і основних свобод для всіх без виключення.

Отже, аналітичний спосіб утворення термінів у галузі соціального підприємництва і взагалі у соціальній сфері є дуже продуктивним. У номінативних процесах у галузі соціальної термінології спостерігається стійка тенденція до зростання синтаксичної деривації.

Список використаних джерел:

1. Гаращенко Л.Б. Аналітизм як тип термінологічної номінації // Лінгвістичні дослідження: Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди. – Харків, 2012. – Вип.34. – С. 223-228.

2. Кизименко Л.Д., Бедна Л.М. Словник-довідник соціального працівника – Режим доступу [<http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html>].

3. С. М. Локайчук. Терміни-словосполучення в сучасній українській археологічній науці. // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство. –Л.: 2011. – Вип. 1, - С. 71-76.

4. Соціальне підприємництво в Україні – Режим доступу [<http://www.socialbusiness.in.ua/>].